

Коллер Юрій Сергійович,кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник ДНДІ МВС України
м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-9848-2348

НАЦІОНАЛЬНА ТРАНСПОРТНА СИСТЕМА ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОГО ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ЗВ'ЯЗКУ В УКРАЇНІ

У статті на основі аналізу чинного законодавства України розглядається питання щодо визначення ролі національної транспортної системи в ефективному публічному адмініструванні у сфері зв'язку в Україні. Зазначається, що сукупність взаємопов'язаних соціально однорідних елементів вітчизняної транспортної системи та системи зв'язку в Україні, за допомогою яких забезпечується організаційний і стабілізаційний вплив на виконання основних завдань, що покладаються на транспорт та зв'язок, відображає структуру і становить єдину цілісну національну систему, що сприяє нормальному функціонуванню багатьох сфер суспільного виробництва, соціальному та економічному розвитку і зміцненню обороноздатності держави, а також міжнародному співробітництву України.

Ключові слова: транспорт, транспортна система, публічне адміністрування, поштовий зв'язок, телекомунікації

У сучасних умовах розвитку України однією з ключових та важливих інфраструктурних сфер матеріального виробництва є транспорт, що забезпечує відповідні потреби населення в усіх видах перевезення. Наразі ефективна та злагоджена робота вітчизняної транспортної системи є рухомою силою для загального розвитку багатьох сфер життєдіяльності суспільства.

Безперервно діюча національна транспортна система є "...однією з базових галузей економіки, стабільне функціонування якої забезпечує як необхідні умови обороноздатності, національної безпеки, цілісності держави, підвищення рівня життя населення" [1, с. 90], так й ефективне публічне адміністрування у сфері зв'язку в Україні.

Зростання конкуренції на ринку послуг та стрімкий розвиток інтеграційних процесів вимагає суттєво нових підходів до створення нових технологій та підвищення якості послуг, а також розвитку транспортних відносин, оскільки суспільство настільки вже пов'язало себе із засобами зв'язку, що гостро почало відчувати дискомфорт при їх відсутності.

До аналізу правовідносин як у транспортній галузі, так й у сфері зв'язку тією чи іншою мірою у своїх дослідженнях зверталися В. Аверьянов, О. Андрійко, І. Арістова, О. Бандурка, В. Бесчастний, Ю. Битяк, Н. Богун, Р. Боровков, В. Волік, Г. Галімшина, В. Гарашук, Г. Голубева, Т. Гуржій, С. Гусаров, В. Доненко,

В. Дрешпак, О. Дубинський, І. Кобзев, В. Ковальська, А. Комзюк, С. Кузніченко, В. Майоров, Р. Мельник, Д. Мамчур, В. Мисливий, О. Музичук, В. Новіков, В. Невядовський, А. Подоляка, О. Полінець, В. Развадовський, О. Салманова, Є. Скрипа, А. Собакаръ, Л. Сопільник, М. Стоцька, О. Тер-Степанян, В. Шестак, В. Шудріков, Т. Шумейко та ін. Науковці всебічно вивчали питання розвитку транспортної галузі та сфери зв'язку, однак, невирішеними залишається низка питань щодо значення національної транспортної системи та впливу її елементів на розвиток сфери зв'язку в Україні. Вказане свідчить про актуальність цієї статті, метою якої є визначення ролі національної транспортної системи в ефективному публічному адмініструванні у сфері зв'язку в Україні.

Варто наголосити, що в Україні діє розгалужена система зв'язку, яка складається з трьох основних видів (радіозв'язок, поштовий зв'язок та електрозв'язок (телекомунікації)), кожен з яких відіграє важливу роль в соціально-економічній, оборонній, зовнішньоекономічній сфері країни, забезпечуючи реалізацію потреби суспільства у спілкуванні та передачі/отриманні необхідної інформації.

Однак, слід констатувати, що ефективне забезпечення оперативного або інтерактивного (діалогового) передавання інформації було б неможливо без надійної національної транспортної системи.

У цьому контексті необхідно зазначити, що сукупність транспортних виробничих комплексів з урахуванням юридичних і економічних чинників становлять єдину, цілісну транспортну систему, яка згідно з чинним законодавством покликана задовольнити потреби суспільного виробництва і національної безпеки, а тому:

1) мати розгалужену інфраструктуру для надання усього комплексу транспортних послуг, у тому числі для складування і технологічної підготовки вантажів для транспортування;

2) забезпечувати зовнішньоекономічні зв'язки України [2].

Так, відповідно до Розділу II Закону України “Про транспорт” (ст.ст. 21–40), до транспортної системи України належать, зокрема, транспорт загального користування (залізничний, морський, річковий, автомобільний і авіаційний, а також міський електротранспорт, у тому числі метрополітен); шляхи сполучення загального користування, а також промисловий залізничний транспорт, відомчий транспорт та трубопровідний транспорт [2].

Взагалі, транспортна галузь є однією з базових галузей економіки, має розгалужену залізничну мережу, розвинуту мережу автомобільних шляхів, морські порти та річкові термінали, аеропорти та широку мережу авіаційних сполучень, вантажних митних терміналів, що створює необхідні передумови для задоволення потреб користувачів транспорту у наданні транспортних послуг та розвитку бізнесу [3].

Водночас, кожен із вказаних видів транспорту має власні структури, внутрішню побудову, що складаються з цілого ряду матеріальних елементів, наприклад:

1) підприємства залізничного, морського, річкового, автомобільного, авіаційного та міського електротранспорту, що здійснюють перевезення пасажирів і вантажів; підприємства трубопровідного транспорту; підприємства промислового залізничного та відомчого транспорту;

2) залізничні, морські, річкові, повітряні, автомобільні шляхи сполучення, трамвайні і тролейбусні лінії, канатні дороги;

3) засоби перевезення (рухомий склад залізничного, автомобільного і міського електротранспорту, судна, літаки, транспортні засоби підприємств, установ і організацій);

4) пасажирські вокзали, залізничні станції, автовокзали, автостанції, порти, пристані, аеропорти, аеродроми;

5) землі транспорту, захисні та зміцнювальні насадження, берегові зміцнювальні споруди, снігозахисні споруди, придорожні лісосмуги тощо;

6) промислові, будівельні підприємства; підприємства промислового залізничного транспорту; суднобудівні-судноремонтні заводи; ремонтні заводи цивільної авіації; ремонтно-будівельні організації; ремонтно-експлуатаційні депо; заводи з ремонту рухомого складу і виготовлення запасних частин; підприємства зв'язку, споруди локомотивного, вагонного, колійного, вантажного, пасажирського енергетичного господарства і сигналізації; системи управління повітряним рухом, навігаційного господарства; водопостачання, каналізації; гідротехнічні споруди тощо.

7) науково-дослідні, проектно-конструкторські організації, навчальні заклади, технічні школи; заклади підготовки та перепідготовки кадрів, підвищення їх кваліфікації; кваліфікаційно-експертні заклади;

8) підприємства, установи та заклади соціально-культурної сфери (зклади охорони здоров'я, фізичної культури та спорту, культури, дитячі дошкільні заклади); постачальницькі й торговельні підприємства; інші підприємства, установи та організації незалежно від форм власності, що забезпечують діяльність і розвиток транспорту [2].

У зв'язку з цим необхідно зауважити, що окремі види зв'язку тісно пов'язані з деякими видами національної транспортної системи. Наприклад, ефективний поштовий зв'язок прямо залежить від надійності транспорту, на якому доставляється пошта та, відповідно, від конкретного шляху сполучення, по якому зазначений транспорт переміщується. З огляду на це, чинне законодавство, що визначає правові, соціально-економічні та організаційні основи діяльності у сфері надання послуг поштового зв'язку, передбачає відповідні правові норми, які прямо наголошують на відповідному взаємозв'язку окремих елементів національної транспортної системи з наданням послуг поштового зв'язку.

Так, згідно зі ст. 22 Закону України “Про поштовий зв'язок”:

а) оператори для перевезення пошти використовують власні транспортні засоби, а також транспорт інших фізичних та юридичних осіб на договірних засадах;

б) перевезення поштових відправлень автомобільним, водним, залізничним та авіаційним транспортом здійснюється на договірних засадах відповідно до законодавства України;

в) перевезення поштових відправлень транспортом загального користування, перевантаження поштових відправлень здійснюються у першочерговому порядку;

г) приймання поїздів, у складі яких курсують спеціально обладнані вагони для перевезення пошти, повинно здійснюватися на платформи і колії, де забезпечуються необхідні умови для обміну пошти;

г) проїзд транспортних засобів поштового зв'язку до об'єктів поштового зв'язку, у т.ч. розташованих при вокзалах, станціях та портах, а також у пунктах пропуску через державний кордон України, з метою обміну поштових відправлень здійснюється безперешкодно, позачергово і безоплатно тощо [4].

Крім того, безпосередньо сам Закон України “Про залізничний транспорт” визначає основні правові, економічні та організаційні засади діяльності залізничного транспорту загального користування, його роль в економіці і соціальній сфері України, регламентує його відносини з органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, іншими видами транспорту, пасажирями, відправниками та одержувачами не тільки вантажів, багажу, вантажобагажу, а й пошти з урахуванням специфіки функціонування цього виду транспорту як єдиного виробничо-технологічного комплексу [5].

Умови та порядок організації перевезень, у тому числі в прямому змішаному сполученні, за участю залізничного та інших видів транспорту, нормативи якості вантажних перевезень (терміни доставки, безпека перевезень, схоронність вантажів) та обслуговування пасажирів, відправників і одержувачів вантажів разом зі Статутом залізниць України та Правилами перевезень вантажів, визначаються також й Правилами перевезень пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України, затвердженими наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 27.12.2006 № 1196 [6].

Аналогічний взаємозв'язок з елементами транспортної системи простежується також з іншим видом зв'язку – телекомунікаціями (електрозв'язком), під яким законодавець розуміє передавання, випромінювання та/або приймання знаків, сигналів, письмового тексту, зображень та звуків або повідомлень будь-якого роду по радіо, проводових, оптичних або інших електромагнітних системах [7].

Так, наприклад, з метою забезпечення доступу до телекомунікацій застосовуються, зокрема:

– канали кабельної каналізації електрозв'язку, тобто окремо виділені місця не тільки в колекторах, телекомунікаційних колодязях, акведуках, а й безпосередньо в тунелях, шляхопроводах, на мостах, мостових переходах, естакадах, трубопроводах, а також інших інженерних спорудах (які безпосередньо також виступають невід'ємними складовими транспортної системи), що призначені для прокладання або використовуються для прокладання магістральних, з'єднувальних та розподільних проводових і оптоволоконних кабелів електрозв'язку, а також розміщення супутніх лінійних технічних засобів телекомунікацій;

– рухомий (мобільний) зв'язок, тобто електрозв'язок із застосуванням радіотехнологій, під час якого кінцеве обладнання хоча б одного із споживачів може вільно переміщатися (безперечно за допомогою елементів транспортної системи) у межах усіх пунктів закінчення телекомунікаційної мережі, зберігаючи єдиний унікальний ідентифікаційний номер мобільної станції;

– транспортна телекомунікаційна мережа – мережа, що забезпечує передавання знаків, сигналів, письмового тексту, зображень та звуків або повідомлень

будь-якого роду між підключеними до неї телекомунікаційними мережами доступу [7].

Безпосередньо правові, економічні та організаційні засади забезпечення доступу до інфраструктури об'єктів транспорту для розташування технічних засобів телекомунікацій з метою забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні визначає Закон України “Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку телекомунікаційних мереж”, відповідно до якого:

– інфраструктура об'єкта транспорту – це виробничо-технологічні комплекси і споруди авіаційного, автомобільного, залізничного, морського і річкового, трубопровідного транспорту, міського електротранспорту, що надаються або можуть надаватися власником інфраструктури об'єкта доступу у користування замовнику на договірних засадах [8].

Загальний порядок здійснення доступу до інфраструктури об'єктів транспорту незалежно від форми власності для розташування технічних засобів телекомунікацій та порядок взаємодії власника (володільця) інфраструктури об'єкта транспорту і замовника доступу встановлені Правилами надання доступу до інфраструктури об'єкта транспорту, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 18.07.2018 № 586, дія яких не поширюється лише на відносини, пов'язані з доступом до:

– споруд електрозв'язку, що перебувають у власності операторів, провайдерів телекомунікацій, а також до режимно-секретних об'єктів транспортної сфери, об'єктів цивільно-військової системи організації повітряного руху України;

– локомотивів, до кабін управління моторвагонних поїздів, спеціального самохідного рухомого складу та інших рухомих одиниць, до сигналів, стрілок, апаратів, механізмів та інших пристроїв, які забезпечують безпеку руху поїздів, а також до приміщень, з яких здійснюється управління сигналами та цими пристроями [9].

Крім того, механізм формування та встановлення плати за доступ до елементів інфраструктури об'єктів транспорту для розташування технічних засобів телекомунікацій визначається Методикою визначення плати за доступ до елементів інфраструктури об'єкта транспорту, затвердженою безпосередньо наказом Міністерства інфраструктури України від 25.02.2019 № 124 [10], тобто наказом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах авіаційного, автомобільного, залізничного, морського і річкового, трубопровідного транспорту, міського електротранспорту та у сферах використання повітряного простору України, метрополітенів, дорожнього господарства, надання послуг поштового зв'язку, забезпечення безпеки руху, навігаційно-гідрографічного забезпечення судноплавства, торговельного мореплавства.

Отже, враховуючи зазначене вище, можна зробити висновок, що національна транспортна система та її елементи є необхідною складовою ефективного публічного адміністрування у сфері зв'язку в Україні. Від ефективної та злагодженої діяльності національної транспортної системи напряду залежить загальний розвиток багатьох сфер життєдіяльності суспільства, однією з головних якої, безперечно, виступає

система зв'язку (радіозв'язок, поштовий зв'язок та електрозв'язок – телекомунікації).

Сукупність взаємопов'язаних соціально однорідних елементів вітчизняної транспортної системи та системи зв'язку в Україні, за допомогою яких забезпечується організаційний і стабілізаційний вплив на виконання основних завдань, що покладаються на транспорт та зв'язок, відображає структуру і становить єдину цілісну національну систему, що сприяє нормальному функціонуванню багатьох сфер суспільного виробництва, соціальному та економічному розвитку і зміцненню обороноздатності держави, а також міжнародному співробітництву України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Мохова Ю.Л.* Значення транспортної галузі в системі національної економіки України. Менеджер. Вісник Донецького державного університету управління. Серія “Державне управління”. № 1 (69). 2015. С. 88–96.
2. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994 № 232/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-вр#Text> (дата звернення: 01.06.2020).
3. Про схвалення Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 № 430-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-р#Text> (дата звернення: 01.06.2020).
4. Про поштовий зв'язок: Закон України від 04.10.2001 № 2759-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2759-14#Text> (дата звернення: 01.06.2020).
5. Про залізничний транспорт: Закон України від 04.07.1996 № 273/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/96-вр#Text> (дата звернення: 01.06.2020).
6. Про затвердження Правил перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України: наказ Міністерства транспорту та зв'язку України від 27.12.2006, № 1196. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0310-07#n16> (дата звернення: 01.06.2020).
7. Про телекомунікації: Закон України від 18.11.2003 № 1280-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1280-15#Text> (дата звернення: 01.06.2020).
8. Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку телекомунікаційних мереж: Закон України від 07.02.2017 № 1834-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1834-19#Text> (дата звернення: 01.06.2020).
9. Про затвердження Правил надання доступу до інфраструктури об'єкта транспорту: постанова Кабінету Міністрів України від 18.07.2018 № 586. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-2018-п#n8> (дата звернення: 01.06.2020).
10. Про затвердження Методики визначення плати за доступ до елементів інфраструктури об'єкта транспорту: наказ Міністерства інфраструктури України 25.02.2019 № 124. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0343-19#n16> (дата звернення: 01.06.2020).

REFERENCES

1. *Mokhova, Yu.L.* (2015) Znachennia transportnoi haluzi v systemi natsionalnoi ekonomiky Ukrainy. “The Importance of the Transport Sector in the System of the National Economy of Ukraine”. Manager. Bulletin of Donetsk State University of Management. Public Administration Series (69), 88–96 [in Ukrainian].
2. On Transport: Law of Ukraine of November 10, 1994 No 232/94-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-вр#Text> (Date of Application: 01.06.2020) [in Ukrainian].
3. On Approval of the National Transport Strategy of Ukraine for the Period up to 2030: order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 30.05.2018 No 430-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-р#Text> (Date of Application: 01.06.2020) [in Ukrainian].
4. On Postal Service: Law of Ukraine of 04.10.2001 No 2759-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2759-14#Text> (Date of Application: 01.06.2020) [in Ukrainian].
5. On Railway Transport: Law of Ukraine of 04.07.1996 No 273/96-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/96-вр#Text> (Date of Application: 01.06.2020) [in Ukrainian].

6. About the Statement of Rules of Transportation of Passengers, Luggage, Cargo Luggage and Mail by the Railway Transport of Ukraine: Order of the Ministry of Transport and Communications of Ukraine from 27.12.2006, No 1196. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0310-07#n16> (Date of Application: 01.06.2020).

7. On Telecommunications: Law of Ukraine of 18.11.2003 No 1280-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1280-15#Text> (Date of Application: 01.06.2020) [in Ukrainian].

8. On Access to Construction, Transport, Electricity Facilities for the Development of Telecommunications Networks: Law of Ukraine of 07.02.2017 No 1834-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1834-19#Text> (Date of Application: 01.06.2020) [in Ukrainian].

9. On Approval of the Rules for Granting Access to the Infrastructure of a Transport Facility: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of July 18, 2018 No 586. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-2018-p#n8> (Date of Application: 01.06.2020) [in Ukrainian].

10. On Approval of the Methodology for Determining the Fee for Access to the Infrastructure Elements of the Transport Object: Order of the Ministry of Infrastructure of Ukraine 25.02.2019 No 124. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0343-19#n16> (Date of Application: 01.06.2020).

UDC 342.95(477):654

Koller Iurii,
Cand. Sci. (Law), senior researcher,
Leading Researcher of the State Research Institute MIA Ukraine,
Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0002-9848-2348

NATIONAL TRANSPORT SYSTEM AS A NECESSARY COMPONENT OF AN EFFECTIVE PUBLIC COMMUNICATIONS ADMINISTRATION IN UKRAINE

On the basis of an analysis of the current legislation of Ukraine, paper considers the issue of determination of the role of the national transport system in effective public administration in the field of communications in Ukraine. It is emphasized that in the current conditions of Ukraines development, one of the key and important infrastructural areas of material production is transport, which meets the relevant needs of the population in all modes of transportation. Currently, the efficient and coordinated operation of the domestic transport system is a driving force for the overall development of many spheres of society. The focus is on the fact that Ukraine has an extensive communication system, which consists of three main types (radio, postal and telecommunications (telecommunications)], each of which plays an important role in socio-economic, defense, foreign economic sphere of the country, ensuring the realization of societys need to communicate and transmit / receive the necessary information. At the same time, it is noted that the effective provision of operational or interactive (dialogue) transmission of information would be impossible without a reliable national transport system.

It is emphasized that the uninterrupted national transport system is one of the basic branches of the economy, the stable functioning of which provides the necessary conditions for defense, national security, state integrity, improving living standards and effective public administration in the field of communications in Ukraine. It is noted that the effective and coordinated operation of the national transport system

© Koller Iurii, 2020

directly affects the overall development of many spheres of society, one of the main of which is the communication system (radio, postal and telecommunications - telecommunications). It is concluded that the complex of interconnected socially homogeneous elements of the domestic transport system and communication system in Ukraine, which provides organizational and stabilizing influence on the main tasks of transport and communications, reflects the structure and is a single integral national system that promotes the proper functioning of many spheres of social production, social and economic development and strengthening of the defense capabilities of the state, as well as international cooperation of Ukraine.

Keywords: transport, transport system, public administration, postal service, telecommunications.

Отримано 10.06.2020